

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o przekazaniu na rzecz Węgier kodeksu „Epistola de laudibus augustae bibliothecae atque libri quatuor versibus scripti eodem argumento ad serenissimum Mathiam Corvinum Panoniae regem”.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Piotra Babinetza.

(-) Waldemar Andzel; (-) Piotr Babinetz; (-) Barbara Bartuś; (-) Joanna Borowiak; (-) Waldemar Buda; (-) Lidia Burzyńska; (-) Krzysztof Czarnecki; (-) Witold Czarnecki; (-) Przemysław Drabek; (-) Elżbieta Duda; (-) Barbara Dziuk; (-) Leszek Galemba; (-) Adam Gawęda; (-) Grzegorz Gaża; (-) Czesław Hoc; (-) Michał Jach; (-) Fryderyk Kapinos; (-) Wojciech Kossakowski; (-) Ewa Kozanecka; (-) Leonard Krasulski; (-) Jacek Kurzępa; (-) Krzysztof Lipiec; (-) Grzegorz Lorek; (-) Ewa Malik; (-) Anna Milczanowska; (-) Jan Mosiński; (-) Adam Ołdakowski; (-) Anna Paluch; (-) Teresa Pamuła; (-) Elżbieta Płonka; (-) Violetta Porowska; (-) Marcin Porzucek; (-) Urszula Rusecka; (-) Paweł Rychlik; (-) Zdzisław Sipiera; (-) Sławomir Skwarek; (-) Marek Suski; (-) Andrzej Szlachta; (-) Krzysztof Szulowski; (-) Ewa Szymańska; (-) Adam Śnieżek; (-) Jacek Świat; (-) Krzysztof Tchórzewski; (-) Włodzimierz Tomaszewski; (-) Sylwester Tułajew; (-) Jan Warzecha; (-) Grzegorz Wojciechowski; (-) Grzegorz Adam Woźniak; (-) Jarosław Zieliński; (-) Tomasz Zieliński; (-) Wojciech Zubowski.

U S T A W A

z dnia ..... r.

o przekazaniu na rzecz Węgier kodeksu „Epistola de laudibus augustae bibliothecae atque libri quatuor versibus scripti eodem argumento ad serenissimum Mathiam Corvinum Panoniae regem”

Dążąc do dalszego umocnienia i rozwoju wielowiekowej tradycji przyjaźni między Narodami Polskim i Węgierskim, przejawiającej się również we współpracy kulturalnej trwale wzbogacającej indywidualne oraz wspólne dziedzictwo kulturowe obu Narodów, czerpiące z tożsamy wartości chrześcijańskich i ogólnoludzkich,

odwołując się do postanowień i zobowiązań wynikających z umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Węgierskiej o współpracy kulturalnej i naukowej, podpisanej w Budapeszcie dnia 13 października 1992 r. (Dz. U. z 1993 r. poz. 335), w szczególności dotyczących popierania przedsięwzięć służących zbliżeniu Narodów Polskiego i Węgierskiego,

mając na uwadze, że na podstawie porozumienia zawartego w Budapeszcie w dniu 12 lutego 2021 r. Państwo Węgierskie nieodpłatnie przekazało Rzeczypospolitej Polskiej prawo własności zbioru dzieł króla Polski Zygmunta II Augusta,

pragnąc okazać wdzięczność Narodowi Węgierskiemu i odwzajemnić gest przyjaźni,

stanowi się, co następuje:

Art. 1. Ustawa określa:

- 1) sposób nabycia przez Skarb Państwa prawa własności manuskryptu „Epistola de laudibus augustae bibliothecae atque libri quatuor versibus scripti eodem argumento ad serenissimum Mathiam Corvinum Panoniae regem” z II połowy XV wieku, autorstwa Naldusa Naldiusa, zwanego dalej „Kodeksem”;

- 2) zasady i sposób przeniesienia na rzecz Węgier prawa własności oraz posiadania Kodeksu.

Art. 2. 1. Z dniem wejścia w życie ustawy Kodeks staje się własnością Skarbu Państwa.

2. Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów wykonuje w imieniu Skarbu Państwa uprawnienia przysługujące Skarbowi Państwa do Kodeksu.

3. Do czasu przeniesienia posiadania Kodeksu na rzecz Węgier podmiot będący właścicielem Kodeksu bezpośrednio przed przeniesieniem jego własności na Skarb Państwa pozostaje posiadaczem Kodeksu i sprawuje nad nim pieczę ze starannością nie mniejszą i w sposób nie mniej korzystny niż dotychczasowy.

4. Tytułem wyrównania uszczerbku spowodowanego utratą własności Kodeksu oraz poniesionymi kosztami sprawowania pieczy, o której mowa w ust. 3, podmiot będący właścicielem Kodeksu bezpośrednio przed przeniesieniem jego własności na Skarb Państwa otrzyma z części budżetu państwa, której dysponentem jest Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, środki finansowe w kwocie 25 000 000 złotych.

5. Wypłata środków finansowych, o których mowa w ust. 4, nastąpi w terminie do dnia 31 marca 2022 r.

Art. 3. 1. Rzeczpospolita Polska podejmie działania mające na celu nieodpłatne przekazanie Kodeksu na rzecz Węgier.

2. Przekazanie Kodeksu na rzecz Węgier obejmuje przeniesienie prawa własności i posiadania Kodeksu na skarb państwa Węgier lub inny podmiot wskazany przez Węgry.

3. Działania, o których mowa w ust. 1, wykonuje Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Art. 4. 1. Do czasu przekazania Kodeksu na rzecz Węgier prawo własności i posiadanie Kodeksu nie podlegają zbyciu lub obciążeniu w celu innym niż określony w art. 3 ust. 1. Do tego czasu nie przeprowadza się też prac konserwatorskich i nie podejmuje działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu Kodeksu, z wyjątkiem prac i działań niezbędnych do zachowania lub przywrócenia dotychczasowego stanu Kodeksu.

2. Czynności mające na celu zbycie albo obciążenie prawa własności lub posiadania Kodeksu dokonane wbrew zakazowi, o którym mowa w ust. 1, nie wywołują skutków prawnych.

Art. 5. Przekazanie Kodeksu na rzecz Węgier nastąpi na podstawie pisemnego porozumienia zawartego między Rzeczpospolitą Polską a Węgrami.

Art. 6. Do przekazania Kodeksu na rzecz Węgier nie stosuje się przepisów rozdziału 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2021 r. poz. 710 i 954).

Art. 7. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 4, który wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Celem projektowanej ustawy jest umożliwienie przekazania przez Rzeczpospolitą Polską na rzecz Węgier kodeksu pergaminowego „Epistola de laudibus augustae bibliothecae atque libri quatuor versibus scripti eodem argumento ad serenissimum Mathiam Corvinum Panoniae regem”, zwanego dalej „Kodeksem”. Manuskrypt ten powstał w II poł. XV w., a jego autorem jest Naldus Naldius, pochodzący z Florencji humanista i pisarz doby renesansu, działający na dworze króla węgierskiego, Macieja Korwina. Karty Kodeksu zdobią wysokiej klasy iluminacje florenckiego miniaturzysty Attavanteo degli Attavantieo. Dzieło pozostaje obecnie w zbiorach Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej – Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu (nr katalogowy: Rps 107).

Mając na uwadze ekstraordynaryjny charakter aktu przekazania własności unormowanego w projektowanej ustawie, a także jego wagę dla wzajemnych stosunków międzypaństwowych, zasadnicze przesłanki przemawiające za jego dokonaniem zostały obszernie przedstawione w projektowanej preambule ustawy. Przede wszystkim więc, przekazanie Kodeksu na rzecz Węgier pozwoli wyrazić wdzięczność Narodu Polskiego i odwzajemnić gest przyjaźni Narodu Węgierskiego, jaki stanowiło podarowanie stronie polskiej pozłacanej zbroi dziecięcej króla Zygmunta II Augusta, pozostającej w zbiorach i pod zarządem Węgierskiego Muzeum Narodowego. Wykonana z kutej, trawionej, grawerowanej i pozłacanej stali zbroja powstała na początku XVI wieku, jako dar Ferdynanda I dla Zygmunta Augusta, przyszłego króla Polski, z okazji jego zaślubin z córką cesarza, Elżbietą. Z zachowanej korespondencji między Komorą tyrolską a cesarzem wynika, że wykonał ją płatnerz insbrucki Jörg Seusenhorfer „dla młodego króla Polski, a monogram „ES” na napierśniku zbroi wskazuje na imiona Elisabetha i Sigismund. Zbroja zachowała się w cesarskich zbiorach wiedeńskich. W 1933 r., w ramach umowy o podziale tychże zbiorów, stała się własnością Węgier, bowiem uchodziła wówczas za zbroję Ludwika II, wykonaną z okazji zaręczyn wnuczki cesarza Maksymiliana I, arcyksiężniczki Marii, z synem węgierskiego króla Władysława II. Monogram „ES” tłumaczono wówczas jako „Sancta Elisabetha” lub „Sancta Emericus”. Od tego czasu zbroja znajdowała się w zbiorach Muzeum Narodowego w Budapeszcie. W 1939 r. badacz austriacki Bruno Thomas ustalił ponad wszelką wątpliwość, że zbroja należała do Zygmunta Augusta, nie zaś jak uważano, do Ludwika II. Wobec tych ustaleń przedmiotowe dzieło sztuki nie ma ścisłych odniesień do historii Węgier. Stanowi natomiast dobro kultury związane z historią Państwa i Narodu Polskiego. Dążąc m.in. do dalszego rozszerzania i umacniania wielostronnej współpracy, Węgry nieodpłatnie przekazały Rzeczypospolitej Polskiej prawo

własności zbroi dziecięcej króla Zygmunta II Augusta na mocy porozumienia zawartego 12 lutego 2021 r. w Budapeszcie. Obecnie zbroja znajduje się w zbiorach Zamku Królewskiego na Wawelu.

Pragnąc kontynuować oraz zacieśniać wielowiekową współpracę polsko-węgierską, w tym również na płaszczyźnie kulturalnej, proponuje się przekazać na rzecz Węgier zabytek o szczególnej wartości dla węgierskiej historii i tożsamości narodowej. Takim zabytkiem jest Kodeks, który co prawda stanowi cenny eksponat w polskich zbiorach bibliotecznych, jednakże nie ma ścisłego związku z historią Polski, natomiast dla Węgier pozostaje szczególnie cennym świadectwem dziedzictwa kulturowego i narodowego, związanym z osobą króla Macieja Korwina.

Przyjęcie proponowanych w ustawie rozwiązań prawnych jest niezbędne, aby dokonać przekazania własności Kodeksu na rzecz Węgier. Po pierwsze, aby do przekazania manuskryptu mogło dojść na szczeblu międzypaństwowym, Skarb Państwa powinien uprzednio nabyć jego własność od dotychczasowego właściciela, a tym samym uzyskać możliwość dysponowania Kodeksem. Po drugie, obowiązujące obecnie przepisy uniemożliwiają wywiezienie Kodeksu za granicę na stałe. Wynika to z faktu, że Kodeks jest zabytkiem, a ponadto wchodzi w skład zbioru tworzącego narodowy zasób biblioteczny. W tym kontekście zauważyć należy, że Wojewódzka Biblioteka Publiczna – Książnica Kopernikańska w Toruniu została wymieniona w załączniku do rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie narodowego zasobu bibliotecznego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1308) jako biblioteka, która posiada zbiory zaliczane do narodowego zasobu bibliotecznego. Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 2019 r. poz. 1479) narodowy zasób biblioteczny stanowią, w całości lub części, zbiory bibliotek mające wyjątkową wartość i znaczenie dla dziedzictwa narodowego. Zbiory te podlegają szczególnej ochronie prawnej, przejawiającej się m.in. w ograniczeniu możliwości ich wywożenia za granicę.

W przypadku Kodeksu zasadnicze znaczenie z perspektywy celu projektowanej ustawy ma jednak fakt, że pozostaje on zabytkiem. Jak wynika z definicji legalnej zawartej w art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2021 r. poz. 710 i 954), zabytkiem jest nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu

na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową. Obecnie obowiązująca w prawie polskim definicja zabytku ma charakter materialny, a zatem dla uzyskania przez dany obiekt statusu zabytku wystarczające jest posiadanie przymiotów określonych w przywołanej definicji. Nie jest przy tym wymagane uznanie obiektu za zabytek w jakiegokolwiek procedurze administracyjnej lub sądowej, jak również objęcie go jedną z form ochrony zabytku, np. wpisem do rejestru zabytków, wpisem na Listę Skarbów Dziedzictwa czy uznaniem za pomnik historii. Mając na uwadze, że Kodeks jest dziełem człowieka, stanowiącym świadectwo minioniej epoki, a jego zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną i naukową, na gruncie prawa polskiego posiada on status zabytku, co wiąże się m.in. z ograniczeniami w zakresie możliwości jego wywiezienia za granicę. Zgodnie bowiem z art. 51 ust. 4 pkt 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, zabytki wchodzące w skład narodowego zasobu bibliotecznego nie mogą być wywożone za granicę na stałe, z wyjątkiem przypadków określonych w art. 26 i art. 42 ustawy z dnia 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury (Dz. U. z 2019 r. poz. 1591), gdy wywóz odbywa się w wykonaniu prawomocnego wyroku nakazującego zwrot zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1 tej ustawy, na terytorium państwa Unii Europejskiej albo na podstawie pozwoleń, o których mowa w art. 39 ust. 1 lub art. 43 ust. 1 tej ustawy. Żaden z wyjątków od zakazu bezterminowego wywozu zabytku za granicę nie zachodzi w przypadku przekazania Kodeksu na rzecz Węgier. W świetle obowiązujących obecnie unormowań Kodeks nie może zatem zostać na stałe wywieziony za granicę. Projektowa ustawa wprowadzi jednostkowy, indywidualny wyjątek od tej zasady, aby możliwe było przetransportowanie Kodeksu na terytorium Węgier oraz przekazanie Węgom pełnych uprawnień właścicielskich. Mając na uwadze, że przekazanie zabytku innemu państwu będzie miało charakter wyjątkowy i należy je traktować jako przypadek jednorazowy, nie przewiduje się uzupełniania ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami o przepisy, które w sposób generalny i systemowy regulowałyby tę kwestię. Nie zachodzi zwłaszcza potrzeba wprowadzania trwałego, ogólnego wyjątku od zakazu wywozu na stałe za granicę określonych kategorii zabytków.

Przechodząc do szczegółowych rozwiązań przewidzianych w projekcie, zauważyć należy, że część artykułowa projektowanej ustawy poprzedzona została preambułą, która podkreśla symboliczną wagę i znaczenie aktu przekazania Kodeksu dla wzajemnych stosunków polsko-węgierskich, kształtowanych na gruncie wielowiekowej, tradycyjnej przyjaźni obydwu Narodów. Preambuła ma także na celu zaakcentowanie, że przeniesienie własności Kodeksu na

rzecz Węgier stanowi odwzajemnienie gestu przyjaźni, jaki stanowiło podarowanie Rzeczypospolitej Polskiej zbroi dziecięcej Zygmunta II Augusta. Rozpatrując sytuację w kategoriach pozaprawnych, które jednak tworzą zasadnicze tło dla proponowanych rozwiązań normatywnych, przyjąć należy, że strona polska przekazuje Kodeks niejako w zamian za otrzymany uprzednio zabytek. Mimo że w ujęciu prawnym akt przekazania będzie miał charakter nieodpłatny, to jednak w szerokiej perspektywie należy go postrzegać jako swego rodzaju czynność wzajemną w stosunku do wcześniejszego również nieodpłatnego aktu strony węgierskiej. Dzięki preambule, nawet bez szczegółowego zaznajamiania się z treścią uzasadnienia projektowanej ustawy, będzie można stwierdzić, jakie *ratio* kierowało przyjęciem tego aktu prawnego. W wymiarze abstrakcyjnym pozwoli to ponadto podkreślić znaczenie, jakie Rzeczpospolita Polska przypisuje prawnej ochronie zabytków, wskazując, że przekazanie ich własności na rzecz innego państwa winno mieć charakter wyjątkowy oraz być bezsprzecznie uzasadnione kontekstem faktycznym, w tym relacjami z obdarowanym państwem, potrzebą odwzajemnienia jego aktów oraz znaczeniem przekazywanego zabytku dla polskiego dziedzictwa narodowego.

W art. 1 projektowanej ustawy określono zakres przedmiotowy tego aktu prawnego. Obejmuje on kwestie, które wymagają unormowania, aby umożliwić przekazanie Kodeksu na rzecz Węgier, a zatem po pierwsze, sposób nabycia przez Skarb Państwa prawa własności Kodeksu, a po drugie zasady i sposób przeniesienia na rzecz Węgier prawa własności oraz posiadania Kodeksu. Kwestie te wyznaczają dwa następujące po sobie etapy procesu przekazania manuskryptu.

Mając na uwadze, że Kodeks pozostaje własnością podmiotu samorządowego, jego przekazanie przez Rzeczpospolitą Polską na rzecz Węgier wymaga uprzedniego nabycia własności przez Skarb Państwa. W art. 2 ust. 1 projektu ustawy proponuje się, aby nastąpiło to z mocy samego prawa (*ex lege*) z dniem wejścia w życie ustawy. Tym samym nie będzie konieczne prowadzenie postępowania i wydawania decyzji administracyjnej, na mocy której własność manuskryptu zostałaby przeniesiona na Skarb Państwa. Istnieje bowiem ryzyko, że postępowanie takie będzie się toczyć przez dłuższy i trudny do precyzyjnego określenia czas, a to ze względu na możliwość kwestionowania przez dotychczasowego właściciela najpierw w postępowaniu instancyjnym, a następnie sądownoadministracyjnym, aktu przenoszącego własność. Odwzajemnienie gestu strony węgierskiej wymaga tymczasem, aby stosowne działania pozostawały w rozsądnym odstępnie czasowym od odwzajemnianego aktu, który miał miejsce w lutym 2021 r. Oczekiwanie nawet do kilku lat na prawomocne orzeczenie

potwierdzające, że Skarb Państwa skutecznie nabył własność, wobec czego może rozdysonować przekazywanym za granicę zabytkiem, nie pozwala osiągnąć zamierzonego efektu w sferze stosunków polsko-węgierskich. Należy również mieć na uwadze, że podmiot pozbawiany własności na mocy proponowanego rozwiązania nie jest podmiotem prywatnym, lecz samorządowym, a własność, w którą został wyposażony, powinna służyć w pierwszej kolejności realizacji celu publicznego. Uszczerbek w majątku tego podmiotu w żaden sposób nie utrudni, ani tym bardziej nie uniemożliwi prawidłowego wykonywania jego zadań własnych, a co najistotniejsze, zostanie w pełni wyrównany rekompensatą przewidzianą w projektowanej ustawie. Przepis art. 2 ust. 4 projektu ustawy jednoznacznie stanowi bowiem, że tytułem wyrównania uszczerbku spowodowanego utratą własności Kodeksu dotychczasowy właściciel otrzyma z części budżetu państwa, której dysponentem jest Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, środki finansowe w kwocie 25 000 000 zł (dwudziestu pięciu milionów złotych). W przepisie jest mowa o wyrównaniu uszczerbku spowodowanego utratą własności Kodeksu – wobec jakichkolwiek dalszych unormowań w tym zakresie, w tym zwłaszcza limitujących wysokość rekompensaty, zauważyć należy, że przekazywana kwota pieniężna została ustalona w omawianym przepisie w takiej wysokości, aby w pełni kompensowała szkodę dotychczasowego właściciela. Okoliczności te przemawiają za możliwością dokonania przesunięć własnościowych z mocy samego prawa, zaś uprawnienia majątkowe dotychczasowego właściciela w zakresie prawa do słusznego odszkodowania za utraconą własność zostały w sposób wystarczający zagwarantowane rozwiązaniami przyjętymi w proponowanych przepisach. Zgodnie z proponowaną treścią art. 2 ust. 5 projektu wypłata wskazanych wyżej środków nastąpi w terminie do dnia 31 marca 2022 r.

W art. 2 ust. 2 projektu ustawy określono podmiot wykonujący w imieniu Skarbu Państwa uprawnienia przysługujące Skarbowi Państwa do składnika mienia państwowego, jaki będzie stanowił Kodeks po przewidzianym w projektowanej ustawie przeniesieniu jego własności. Przyjęto, że organem tym będzie Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, który będzie odpowiedzialny za przeprowadzenie całego procesu przekazania Kodeksu stronie węgierskiej, w tym zawarcie stosownego porozumienia przenoszącego własność na rzecz Węgier. Dla realizacji tego przedsięwzięcia w sposób oczywisty niezbędne jest, aby Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów wykonywał uprawnienia Skarbu Państwa w stosunku do Kodeksu.

Względy zapewnienia właściwych warunków przechowywania oraz bezpieczeństwa Kodeksu w okresie po przejściu jego własności na Skarb Państwa, a przed wydaniem na rzecz

Węgier, przemawiają za tym, aby w tym czasie posiadaczem Kodeksu pozostawał i pieczę nad nim sprawował podmiot będący właścicielem Kodeksu bezpośrednio przed przejściem jego własności na Skarb Państwa, czyli dotychczasowy właściciel. W przepisie art. 2 ust. 3 projektu zastrzeżono przy tym, że sprawuje on pieczę nad Kodeksem ze starannością nie mniejszą i w sposób nie mniej korzystny niż dotychczasowy. Koszty związane ze sprawowaniem pieczy zostaną zrekompensowane w ramach środków finansowych przewidzianych dla dotychczasowego właściciela w art. 2 ust. 4 projektu ustawy. Proponowane rozwiązanie polegające na tymczasowym pozostawieniu dotychczasowemu właścicielowi posiadania Kodeksu umożliwi również dalsze eksponowanie i udostępnianie Kodeksu w jego zbiorach – do czasu podjęcia czynności faktycznych przenoszących posiadanie na rzecz Węgier.

Artykuł 3 ust. 1 projektu ustawy statuuje obowiązek podjęcia przez Rzeczpospolitą Polską działań mających na celu nieodpłatne przekazanie Kodeksu na rzecz Węgier. Obowiązek ten ma charakter ogólny i będzie dotyczył wszystkich organów państwa w zakresie ich właściwości. Dla Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów będzie oznaczał konieczność realizacji konkretnych zadań wynikających z ustawy (art. 3 ust. 3 projektu), zaś dla pozostałych organów dyrektywę współdziałania w zakresie wyznaczonym ich profilem kompetencyjnym. Należy zauważyć, że przepis określa również podstawową zasadę przekazania Kodeksu na rzecz Węgier, jaką jest nieodpłatność tego aktu.

W art. 3 ust. 2 projektu wyjaśniono zakres przedmiotowy pojęcia „przekazanie Kodeksu na rzecz Węgier”. Obejmuje ono zarówno przeniesienie prawa własności, jak i posiadania Kodeksu na skarb państwa Węgier lub inny podmiot wskazany przez Węgry. Tak rozumiane „przekazanie” ma charakter kompleksowy – wymaga zarówno rozdysponowania własnością (władztwem prawnym), jak i posiadaniem (władztwem faktycznym).

Rozwiązanie przewidziane w art. 4 projektu ustawy pozostaje w związku z regulacją dotyczącą sprawowania pieczy przez dotychczasowego właściciela. Mając na uwadze, że do czasu wydania Kodeksu na rzecz Węgier nie będzie on pozostawał w posiadaniu Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, a więc podmiotu wykonującego w tym przypadku uprawnienia właścicielskie Skarbu Państwa, niezbędne jest wprowadzenie dodatkowych unormowań zabezpieczających zabytek zarówno w sferze prawnej, jak i faktycznej. Jednocześnie wprowadzane ograniczenia będą w równej mierze dotyczyły organu wykonującego uprawnienia właścicielskie Skarbu Państwa w stosunku do Kodeksu. Pozwoli to wyeliminować ryzyka ewentualnych nieprawidłowości również na tym odcinku. Przekazanie

Kodeksu na rzecz Węgier powinno nastąpić bez zbędnej zwłoki. Nie jest wskazane, aby w tak z założenia krótkim czasie były podejmowane działania mogące zmieniać substancję lub wygląd Kodeksu. Potencjalne ryzyko uszkodzeń czy obniżenia wartości artystycznej Kodeksu nie jest w tym przypadku równoważone korzyściami, które mogłyby być osiągnięte. Mając na uwadze przedstawione wyżej okoliczności, przewidziano w art. 4 ust. 1 projektu, że do czasu przekazania Kodeksu na rzecz Węgier prawo własności i posiadanie Kodeksu nie podlegają zbyciu lub obciążeniu w celu innym niż określony w art. 3 ust. 1. Do tego czasu nie przeprowadza się też prac konserwatorskich i nie podejmuje działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu Kodeksu. Jednocześnie w art. 4 ust. 2 projektu przewidziano sankcję na wypadek nieuprawnionego rozporządzenia Kodeksem w „okresie przejściowym”. Proponowany przepis przewiduje, że czynności mające na celu zbycie albo obciążenie prawa własności lub posiadania Kodeksu dokonane wbrew zakazowi, o którym mowa w ust. 1, nie wywołują skutków prawnych.

Proponowany przepis art. 5 projektu przewiduje, że przekazanie Kodeksu na rzecz Węgier nastąpi na podstawie pisemnego porozumienia zawartego między Rzeczpospolitą Polską a Węgrami, na mocy którego zostanie przeniesiona własność manuskryptu i określona szczegółowa treść dokonywanej czynności prawnej, w tym przykładowo kwestie dotyczące wydania Kodeksu stronie węgierskiej czy też jego ekspozycji po przekazaniu Węgom. W związku z koniecznością osiągnięcia konsensusu w tym zakresie ze stroną węgierską, niemożliwe jest uregulowanie tej materii w ustawie.

Projektowany art. 6, wyłączający stosowanie przepisów rozdziału 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków o opiece nad zabytkami, który reguluje wywóz zabytków za granicę, wynika z zaznaczonej powyżej konieczności umożliwienia wywiezienia zabytku z terenu Rzeczypospolitej na stałe. Obowiązujące przepisy nie przewidują takiej możliwości poza wyjątkami określonymi w art. 26 i art. 42 ustawy z dnia 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury, gdy wywóz odbywa się w wykonaniu prawomocnego wyroku nakazującego zwrot zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1 tej ustawy, na terytorium państwa Unii Europejskiej albo na podstawie pozwoleń, o których mowa w art. 39 ust. 1 lub art. 43 ust. 1 tej ustawy. W związku z faktem, że przekazanie Kodeksu nie jest możliwe na podstawie przewidzianych wyjątków od ogólnego zakazu wywozu zabytków na stałe, konieczne jest wyłączenie wprost stosowania tych przepisów w projektowanej ustawie.

Proponuje się, aby projektowana ustawa weszła w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem unormowań dotyczących ograniczeń w rozporządzaniu Kodeksem i ingerencji w jego substancję w „okresie przejściowym” (art. 7 w zw. z art. 4 projektu). Dla pełnej skuteczności i osiągnięcia założonych celów regulacja ta powinna wejść w życie z dniem ogłoszenia ustawy.

Wejście w życie projektu ustawy wygeneruje dla budżetu państwa koszty finansowe w wysokości 25 mln zł, natomiast nie spowoduje kosztów finansowych dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projektowana ustawa nie będzie miała wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców.

Warszawa, 4 lutego 2022 r.

BAS-WAPEiM-240/22

SEKRETARIAT 2-CY SZEFA KS

L.dz. DS. 1120. 62. 2022

Data wpływu 7.02.2022 r.

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia

w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o przekazaniu na rzecz Węgier kodeksu „Epistola de laudibus augustae bibliothecae atque libri quatuor versibus scripti eodem argumento ad serenissimum Mathiam Corvinum Panoniae regem” (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Piotr Babinetz)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2021 r. poz. 483, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt dotyczy sposobu nabycia przez Skarb Państwa prawa własności kodeksu autorstwa Naldusa Naldiusa „Epistola de laudibus augustae bibliothecae atque libri quatuor versibus scripti eodem argumento ad serenissimum Mathiam Corvinum Panoniae regem” (dalej: kodeks). Określa również zasady i sposób przeniesienia na rzecz Węgier prawa własności kodeksu.

Z dniem wejścia w życie proponowanej ustawy kodeks stanie się własnością Skarbu Państwa. Wykonywanie uprawnień do kodeksu przysługujących Skarbowi Państwa zostanie powierzone Szefowi Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Do chwili przeniesienia posiadania kodeksu na rzecz Węgier podmiot będący jego właścicielem bezpośrednio przed przeniesieniem własności na Skarb Państwa pozostanie posiadaczem kodeksu i zostanie zobowiązany do sprawowania nad nim pieczy ze starannością nie mniejszą i w sposób nie mniej korzystny niż dotychczasowy. Tytułem wyrównania uszczerbku spowodowanego utratą własności kodeksu oraz poniesionymi kosztami sprawowania pieczy podmiot będący właścicielem kodeksu bezpośrednio przed przeniesieniem jego własności na Skarb Państwa otrzyma z części budżetu państwa, której dysponentem jest Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, środki finansowe w kwocie 25 mln złotych. Wypłata środków finansowych nastąpi w terminie do 31 marca 2022 r.

Zgodnie z proponowaną ustawą Rzeczpospolita Polska podejmie działania mające na celu nieodpłatne przekazanie kodeksu na rzecz Węgier. Przekazanie kodeksu na rzecz Węgier obejmie przeniesienie prawa własności i posiadania kodeksu na skarb państwa Węgier lub inny podmiot wskazany przez Węgry. Przekazanie kodeksu na rzecz Węgier nastąpi na podstawie pisemnego porozumienia zawartego między Rzeczpospolitą Polską a Węgrami.

Do przekazania kodeksu na rzecz Węgier nie będą miały zastosowania przepisy rozdziału 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami¹.

Proponowana ustawa ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 4, który wejdzie w życie z dniem ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Prawo Unii Europejskiej nie reguluje kwestii zawartych w przepisach opiniowanego projektu.

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Kwestie stanowiące przedmiot projektu ustawy nie są regulowane prawem Unii Europejskiej.

4. Konkluzje

Przedmiot poselskiego projektu ustawy o przekazaniu na rzecz Węgier kodeksu „Epistola de laudibus augustae bibliothecae atque libri quatuor versibus scripti eodem argumento ad serenissimum Mathiam Corvinum Panoniae regem” nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Autor:

Konrad Kuszel

ekspert ds. legislacji

w Biurze Analiz Sejmowych

weryfikacja: Tomasz Jaroszyński

Akceptował:

Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Przemysław Sobolewski

---

¹ Dz. U. z 2021 r. poz. 710, ze zm.

Warszawa, 4 lutego 2022 r.

BAS- WAPeIM-241/22

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

L.dz. DS. 1420.62.2022 (2)

Data wpływu 7.02.2022 v.

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia

w sprawie stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy o przekazaniu na rzecz Węgier kodeksu „Epistola de laudibus augustae bibliothecae atque libri quatuor versibus scripti eodem argumento ad serenissimum Mathiam Corvinum Panoniae regem” (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Piotr Babinetz) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a ust. 1 regulaminu Sejmu

Projekt dotyczy sposobu nabycia przez Skarb Państwa prawa własności kodeksu autorstwa Naldusa Naldiusa „Epistola de laudibus augustae bibliothecae atque libri quatuor versibus scripti eodem argumento ad serenissimum Mathiam Corvinum Panoniae regem” (dalej: kodeks). Określa również zasady i sposób przeniesienia na rzecz Węgier prawa własności kodeksu.

Z dniem wejścia w życie proponowanej ustawy kodeks stanie się własnością Skarbu Państwa. Wykonywanie uprawnień do kodeksu przysługujących Skarbowi Państwa zostanie powierzone Szefowi Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Do chwili przeniesienia posiadania kodeksu na rzecz Węgier podmiot będący jego właścicielem bezpośrednio przed przeniesieniem własności na Skarb Państwa pozostanie posiadaczem kodeksu i zostanie zobowiązany do sprawowania nad nim pieczy ze starannością nie mniejszą i w sposób nie mniej korzystny niż dotychczasowy. Tytułem wyrównania uszczerbku spowodowanego utratą własności kodeksu oraz poniesionymi kosztami sprawowania pieczy podmiot będący właścicielem kodeksu bezpośrednio przed przeniesieniem jego własności na Skarb Państwa otrzyma z części budżetu państwa, której dysponentem jest Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, środki finansowe w kwocie 25 mln złotych. Wypłata środków finansowych nastąpi w terminie do 31 marca 2022 r.

Zgodnie z proponowaną ustawą Rzeczpospolita Polska podejmie działania mające na celu nieodpłatne przekazanie kodeksu na rzecz Węgier. Przekazanie kodeksu na rzecz Węgier obejmie przeniesienie prawa własności i posiadania kodeksu na skarb państwa Węgier lub inny podmiot wskazany przez Węgry. Przekazanie kodeksu na rzecz Węgier nastąpi na podstawie pisemnego porozumienia zawartego między Rzeczpospolitą Polską a Węgrami.

Do przekazania kodeksu na rzecz Węgier nie będą miały zastosowania przepisy rozdziału 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami¹.

Przedmiot poselskiego projektu ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie zawiera przepisów, które mają na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

Poselski projekt ustawy o przekazaniu na rzecz Węgier kodeksu „Epistola de laudibus augustae bibliothecae atque libri quatuor versibus scripti eodem argumento ad serenissimum Mathiam Corvinum Panoniae regem” **nie stanowi projektu ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej** w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu.

Autor:

Konrad Kuszel

ekspert ds. legislacji

w Biurze Analiz Sejmowych

weryfikacja: Tomasz Jaroszyński

Akceptował:

Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Przemysław Sobolewski

---

¹ Dz. U. z 2021 r. poz. 710, ze zm.